

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ลำไยเป็นไม้ผลที่มีการปลูกมากในภาคเหนือ โดยมีพื้นที่ปลูกทั้งหมดประมาณ 302,606 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2542) ลำไยจึงจัดเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ และทำรายได้เป็นอย่างดีแก่เกษตรกรในภาคเหนือของประเทศไทย จึงมีการขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นทุกปี จนอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นผู้ผลิตลำไยแหล่งใหญ่แหล่งหนึ่งในโลก และเนื่องจากลำไยเป็นไม้ผลที่ได้มีการปลูกในภาคเหนือมาเป็นเวลานาน ทำให้มีแมลงหลายชนิดที่เข้าทำลายลำไยจนกระทบต่อผลผลิต

ในปีพ.ศ. 2542 ช่วงฤดูหนาวในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน มีอากาศหนาวเย็นมีผลทำให้ลำไยติดดอกมาก และพบว่าช่อดอกลำไยถูกเพลี้ยไฟเข้าทำลายเป็นจำนวนมากและพบระบาดในหลายพื้นที่ ซึ่งเป็นแหล่งปลูกลำไยที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน อีกทั้งยังพบว่าช่อดอกลำไยเกิดการแห้งและร่วงก่อนกำหนด ซึ่งคาดว่าจะมีผลกระทบต่อผลผลิตของลำไย การผลิตลำไยให้ได้คุณภาพ ตลอดจนการส่งออกจะต้องมีลักษณะที่ตรงตามมาตรฐานที่ตลาดต้องการ เช่น รูปร่างลักษณะผล ผิว และขนาดของผล ซึ่งสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คุณภาพของผลผลิตไม่เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด เนื่องจากการเข้าทำลายของแมลงศัตรูสำคัญในการเจริญเติบโตระยะต่าง ๆ ของลำไย

เพลี้ยไฟ (thrips) เป็นแมลงขนาดเล็กที่มีเขตการแพร่กระจายทั่วโลก มีความสำคัญในแง่การเข้าทำลายพืชโดยทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดน้ำเลี้ยงจากส่วนต่างๆ ของไม้ดอก ไม้ผล และผักที่สำคัญหลายชนิด ทำให้เกิดอาการผิดปกติ เช่น ใบแห้ง บิดเบี้ยว แคระแกร็น และมีอาการไหม้ดอกและก้านดอกเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ดอกแคระแกร็นและร่วง ผลอ่อนชะงักการเจริญเติบโต ผลร่วง ทำให้คุณภาพลดลง ถ้าระบาดมาก ทำให้กระทบต่อผลผลิต (ศิริณี, 2535ก)

เพลี้ยไฟในโลกนี้มีอยู่ทั้งหมดมากกว่า 5,000 ชนิด สำหรับเพลี้ยไฟที่พบในไม้ผลมี 13 ชนิด ดังนี้คือ *Haplothrips* sp., *Aeolothrips* sp., *Stomatothrips* sp., *Astrothrips* sp., *Selenothrips rubrocinctus* Giard, *Scirtothrips dorsalis* Hood, *Scirtothrips oligochaetus* Karny, *Scolothrips* sp., *Megalurothrips* sp., *Frankliniella* sp., *Thrips coloratus* Schmutz, *Thrips hawaiiensis* Morgan และ *Thrips parvispinus* Karny (ศิริณี, 2535ก)

เพลี้ยไฟที่เข้าทำลายลำไย ถิ่นจี้ และเงาะซึ่งเป็นพืชในตระกูล Sapindaceae มีดังนี้ *Haplothrips* sp., *S. dorsalis* Hood และ *T. hawaiiensis* ซึ่งเพลี้ยไฟชนิด *Haplothrips* sp. พบว่า

เข้าทำลายใบและดอก เพลี้ยไฟ *S. dorsalis* เข้าทำลายใบอ่อน ยอดอ่อน ดอก และผลอ่อน ส่วน *T. hawaiiensis* และ *Megalurothrips* sp. เป็นเพลี้ยไฟที่พบเข้าทำลายดอก (ศิริณี, 2535ก; วิทย์ และคณะ, 2535) ซึ่งทำให้เกิดการติดผลลดลง และทำให้คุณภาพลดต่ำด้วย และยังพบว่า เพลี้ยไฟแต่ละชนิดนั้น มีพืชอาหารมากกว่า 1 ชนิดขึ้นไป (สมาคมนักโรคพืชแห่งประเทศไทย, 2535)

ในปัจจุบันเพลี้ยไฟ จัดเป็นปัญหาที่สำคัญของลำไย เนื่องจากพบเพลี้ยไฟตามช่อดอกลำไย อยู่เป็นจำนวนมาก ที่อาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดการแห้ง และร่วงของดอกลำไยก่อนกำหนด ผลจากการทำลายของเพลี้ยไฟอาจทำให้ผลผลิตของลำไยลดลง และมีคุณภาพต่ำลงด้วย ซึ่งอาจทำให้มีผลกระทบต่อการค้าและส่งออก ด้วยเหตุนี้จึงควรที่จะต้องศึกษาเพื่อให้ทราบชนิด และปริมาณของเพลี้ยไฟ และผลกระทบจากการเข้าทำลายของเพลี้ยไฟ เพื่อที่จะสามารถหาทางควบคุมแก้ไขให้ถูกต้อง ซึ่งข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้จะส่งผลให้งานวิจัยเกี่ยวกับเพลี้ยไฟในด้านอื่น ๆ มีความสมบูรณ์ และพัฒนาอย่างขึ้นต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบชนิดของเพลี้ยไฟบนช่อดอกลำไย
2. เพื่อทราบลักษณะการเข้าทำลายของเพลี้ยไฟบนช่อดอกลำไย
3. เพื่อทราบผลกระทบจากการเข้าทำลายดอกของเพลี้ยไฟต่อการติดผลของลำไย